

ODZIV ZEG-a na članek dr. Renate Salecl

Jedrska tesnoba, neizogibna povezava in večno breme odpadkov

Molk ob opozorilih

Skrb vzbujajoče je, da je izjemen članek dr. Renate Salecl »Jedrska tesnoba« iz Sobotne priloge Dela (15. 11. 2025) naletel na molk. Njena opozorila o naraščajoči jedrski nevarnosti so jasna. Jedrske grožnje Putina in Trumpa bi morale prebuditi znanstvenike, politiko in slehernika.

Povezava je neizogibna vez med civilno in vojaško jedrsko industrijo, med jedrsko energijo ter trajnimi posledicami za okolje in med sedanjimi odločitvami in obremenitvijo prihodnjih generacij.

Povezanost civilne in vojaške jedrske industrije

Tesnoba izhaja iz enostavnega, a neizogibnega dejstva: vojaška in civilna jedrska industrija sta povezani. Podporniki civilne jedrske energije, kot je JEK2, s tem nenamerno krepijo vojaško jedrsko industrijo. Z vsakim novim civilnim projektom se krepí jedrski lobi in spodbuja tveganje širjenja jedrskih orožij. Poleg tega mnoge države pod krinko civilnega jedrskega programa na skrivaj razvijajo vojaški jedrski program.

Civilna jedrska industrija, ki je zašla v slepo ulico, se sooča s številnimi izzivi in omejitvami, medtem ko so obnovljivi viri, kot sta sonce in veter, čistejši, zanesljivejši, cenejši in trajnostni viri energije.

Nevarnosti jedrske energije

Civilna jedrska energija ostaja trajno nevarna. Avstralski profesor Riadh al Mahaidi je opozoril, da »varnega betona ni«. Prav tako ni varnega reaktorja; netesnosti v jeklu starih reaktorskih posod ali varov lahko povzročijo katastrofo. Razpad betona, korozija armatur in netesnost reaktorjev ogrožajo jedrsko varnost, kar lahko povzroči izpust jedrskih snovi v okolico. Človeški pohlep, napuh in malomarnost, ki so povzročili največje jedrske katastrofe, ogrožajo jedrsko varnost še bolj kot tehnične pomanjkljivosti.

Jedrsko onesnaženje, tudi če ga regulatorji ne priznajo, povzroča hude zdravstvene posledice. V Fukušimi je po jedrski katastrofi močno naraslo število raka ščitnice pri otrocih.

ODZIV ZEG-a na članek dr. Renate Salecl

Problem jedrskih odpadkov

V Sloveniji in mnogih drugih državah ni jasne odločitve o ravnanju z visokoradioaktivnimi odpadki. Formalno bi jih morali shranjevati globoko pod zemljo, vendar jih iz praktičnih razlogov hranijo na površini, kjer jih imenujejo »strateška zaloga« ali »dragocena dediščina zanamcem«. V resnici so okoljsko breme in strošek prihodnjih generacij.

Reprocesiranje (ponovna uporaba) jedrskih odpadkov, ki jo zagovarja slovenska jedrska stroka, ni primerna rešitev, kar dokazuje Frank von Hippel v knjigi »Plutonij, kako se je sanjsko jedrsko gorivo spremenilo v nočno moro«.

Radioaktivna obremenitev prihodnjih generacij

Dr. Salecl navaja, da imamo v sebi povečane vrednosti stroncija 90 in cezija 137, posledica preteklih testiranj. Ne smemo dovoliti, da naši energetski načrti obremenijo prihodnje tisoče generacij z radioaktivnimi odpadki. Medtem ko se obnovljivi viri razvijajo s pospešeno hitrostjo, se jedrski lobi zanaša na finančni dobiček in vpliv na politike. Okolja ne bo razbremenilo niti marketinško pretiravanje o jedrski renesansi niti koncept »vsemogočnih« SMR.

Poziv k trajnostni energiji

Slovenija si ne sme privoščiti, da bi postala talec te nevarne tehnologije. "Pomislimo na svarila Alberta Einsteina in Bertranda Russlla, pozovimo znanstvenike in politike, naj se uprejo jedrskemu marketingu in se odločijo za resnično trajnostne, obnovljive vire, brez uporabe fosilne ali jedrske energije. Spomnimo se svoje človečnosti.

Matjaž Valenčič, Portorož
Zveza ekoloških gibanj Slovenije – ZEG